

Deltaprogramma 2013: IJsselmeerpeil minder dan 1,5 meter omhoog

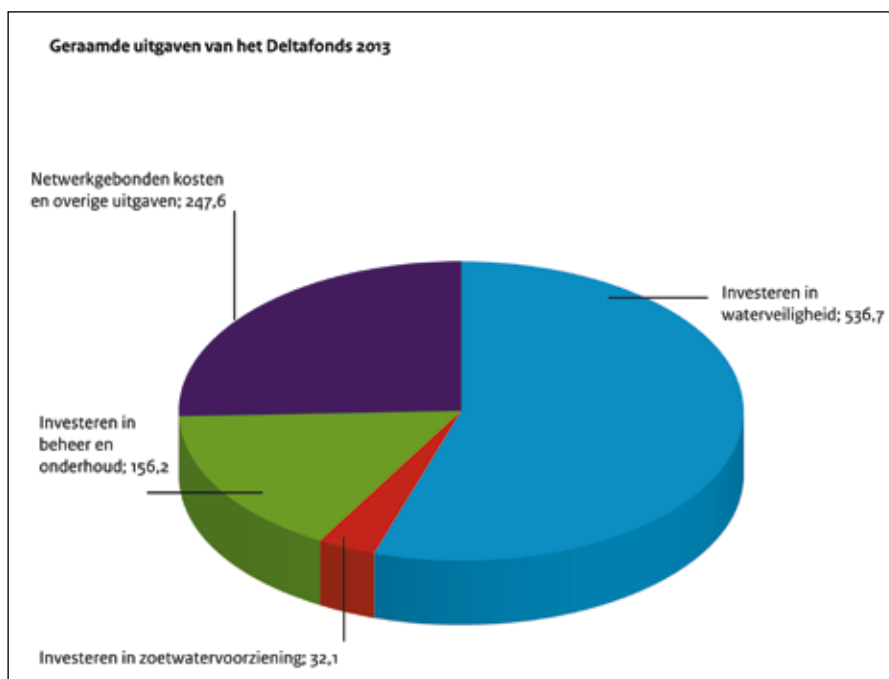
Het Deltafonds, waaruit landelijke maatregelen voor waterveiligheid en waterbeheer worden bekostigd, gaat 1 januari 2013 van start als zelfstandig begrotingsfonds. Tegelijk met deze eerste officiële begroting van het Deltafonds (972,6 miljoen euro) stuurde demissionair staatssecretaris Atsma op Prinsjesdag het derde Deltaprogramma naar de Tweede Kamer. Hierin valt te lezen dat de peilstijging van het IJsselmeer met anderhalve meter van de baan is. De zoetwatervoorraad in het IJsselmeer is voldoende te vergroten met een minder hoge peilstijging in combinatie met flexibeler peilbeheer in de zomer. Aldus Atsma, die in het midden laat hoeveel het IJsselmeerpeil wel moet stijgen.

Uit het Deltaprogramma, opgesteld door deltagcommissaris Wim Kuyjken, blijkt dat ondanks goede voortgang nog veel werk nodig is om de dijken aan de huidige normen te laten voldoen. Op bepaalde plekken, zoals in het rivierengebied, delen van Rijnmond-Drechtsteden en bij Almere is het risico op slachtoffers en economische overwegingen aanleiding om voor deze gebieden een hoger beschermingsniveau te onderzoeken. Hierbij wordt niet alleen gekeken naar extra preventieve maatregelen zoals dijkversterkingen, maar ook naar ruimtelijke oplossingen en een verdere verbetering van de rampenbeheersing of een combinatie van die drie. Dat gebeurt de komende twee jaar.

Afhankelijk van de ontwikkeling van het klimaat en de economie kan de schade door watertekorten flink toenemen. Daarom is voor de zoetwatervoorziening in Nederland op termijn een nieuwe strategie nodig, zo is te lezen in het Deltaprogramma 2013. Een stijging van het IJsselmeerpeil met anderhalve meter is echter niet langer noodzakelijk. De zoetwatervoorraad in het IJsselmeer is voldoende te vergroten met minder peilstijging én een flexibeler peil in de zomer.

Flexibeler peilbeheer

In het IJsselmeergebied is de belangrijkste vraag hoe lang het vrij laten wegstromen van water naar de Waddenzee nog efficiënt en effectief is. Inmiddels is duidelijk geworden dat pompen op termijn de beste oplossing is om het overtollige water af te voeren, vanwege de grote negatieve effecten voor de omgeving van het IJsselmeer en hoge kosten van het meestijgen van het peil met de zee. Het project Afsluitdijk houdt daar rekening mee. In alle gevallen is een betere beheersing van het IJsselmeerpeil nodig, onder meer voor de veiligheid van de IJssel-Vechtdelta. De vergaande peilstijging van anderhalve meter van het IJsselmeer, zoals voorgesteld door de Deltacommissie onder leiding van Cees Veerman, wordt niet meer gevolgd. Op korte termijn is het mogelijk om een voldoende grote zoetwaterbuffer te creëren

De geraamde uitgaven van het Deltafonds in 2013, verdeeld over waterveiligheid, zoetwatervoorziening, beheer en onderhoud en netwerkgebonden kosten.

In de jaren 2021-2028 is circa 1,1 miljard euro per jaar beschikbaar voor waterveiligheidsopgaven, maatregelen voor de zoetwatervoorziening en het reguliere beheer en onderhoud. Tot en met 2023 zijn alle in het Deltafonds beschikbare middelen belegd voor de grote lopende projecten (Hoogwaterbeschermingsprogramma 2, start nieuwe hoogwaterbeschermingsmaatregelen naar aanleiding van de derde toetsing, 'Ruimte voor de Rivier', 'Maaswerken', versterking Afsluitdijk en het reguliere beheer en onderhoud). Het Deltaprogramma levert in 2014 voorstellen van de deltagcommissaris op voor beslissingen over het deltagebied door het kabinet en de Tweede Kamer. Deze besluiten moeten richting geven aan de uitvoering van maatregelen die na 2015 op het programma staan, na afronding van de lopende uitvoeringsprogramma's.

met relatief beperkte ingrepen en een flexibeler peilbeheer. Dat laatste gaat gepaard met de nodige investeringen.

Waterveiligheid

De omvang van de waterveiligheidsopgave is sinds de vorige rapportage van het Deltaprogramma (voor 2012) duidelijker geworden. De resultaten van de derde

toetsing van primaire waterkeringen zijn beschikbaar en Rijk en waterschappen hebben hun afspraken over de financiering vastgelegd in het Bestuursakkoord Water. De totale lengte van de getoetste waterkeringen bedraagt 3.767 km. Daarvan voldoet op dit moment 2.542 km aan de wettelijke norm. Bij ongeveer de helft van het afgekeurde traject is sprake van een nieuwe opgave. Voor de

Van Vierssen op IWA-congres: Heeft de watersector een Higgs-deeltje nodig?

De onderzoeksgemeenschap van natuurkundigen achter het Higgs-deeltje dat deze zomer ontdekt werd, haalde er flink de publiciteit mee. Wim van Vierssen, directeur van KWR Watercycle Research Institute, vroeg zich af of de bedrijven en organisaties in de watersector mensen wel weten te boeien met hun missie? In zijn toespraak op 20 september tijdens het tweejaarlijkse IWA-wereldcongres in Busan (Zuid-Korea) ging Van Vierssen vooral in op de uitdaging de hele wereldbevolking van gezond en veilig drinkwater te blijven voorzien en de weg die de watersector volgens hem zou moeten inslaan.

rest waren de tekortkomingen al bekend en zijn versterkingsmaatregelen in voorbereiding of uitvoering. De wettelijke beschermingsnorm zelf vraagt in delen van Nederland ook aandacht. De waterveiligheidsnormen dateren grotendeels uit het midden van de vorige eeuw; sindsdien is het aantal mensen achter de dijken flink toegenomen, de economie gegroeid en het geïnvesteerd vermogen fors gestegen. Eerste studies naar kosten en baten van waterveiligheid en naar risico's voor slachtoffers laten zien dat het niet nodig is de normen overal te verhogen.

Zoetwatervoorziening

De landbouw loopt gemiddeld 400 miljoen euro per jaar aan opbrengsten mis door droogte. Ook in andere sectoren en aan de natuur kan schade ontstaan door gebrek aan zoet water, of laag water op de rivieren (binnenvaart). Een te lage grondwaterstand veroorzaakt schade aan funderingen in bebouwd gebied. In de vorige rapportage (Deltaprogramma 2012) is al geconstateerd dat het huidige beleid tegen de grenzen aanloopt. Dit pleit voor het aanpassen van de huidige strategie. Het Deltaprogramma 2013 bevat voorstellen voor mogelijke strategieën voor de toekomstige zoetwatervoorziening, samen met mogelijke maatregelen om het watersysteem robuuster te maken. Dat kunnen bijvoorbeeld ingrepen zijn om de watervoorraad van het IJsselmeer beter te benutten, de waterverdeling in het hoofdwatersysteem te optimaliseren of de zoutindringing in het westen verder te beperken en alternatieve wateraanvoeren te realiseren. Ook voor de 'hoge gronden' waar wateraanvoer ingewikkeld of onmogelijk is, zijn mogelijke maatregelen in beeld gebracht.

“We leven in een wereld waarin de wetenschap niet automatisch gezaghebbend is”, zegt Wim van Vierssen. “Dat betekent dat we onszelf moeten waarmaken en laten zien dat de wetenschap de mensheid verder helpt. We leven ook in een kenniseconomie: kennis wordt steeds belangrijker en verspreid zich over de wereld. Een derde aspect van de huidige tijd is dat de druk op de aarde toeneemt. Problemen als klimaatverandering, droogte, verstedelijking en milieuvuiling kunnen niet langer wachten op een oplossing.” Het gevolg is volgens Van Vierssen dat de watersector voor een immense opgave staat. “De sector zelf is klein en sterk gefragmenteerd, maar wel nieuwsgierig, goed georganiseerd en van levensbelang. De vraag is: hoe zorgen we ervoor dat de efficiëntie met het gebruik van de drinkwaterbronnen toeneemt, zodat we bij een groeiende wereldbevolking nog altijd voldoende schoon drinkwater hebben voor iedereen.”

Binnen de International Water Association (IWA) zou bovengenoemde vraag ook centraal moeten staan, stelt Van Vierssen. Gedreven door nieuwsgierigheid en pragmatisme, én door vraag en aanbod aan elkaar te verbinden, moeten nieuwe initiatieven, zoals het European Innovation

Partnership on Water en het samenwerkingsmodel Watershare (zie kader) leiden naar antwoorden. Andere sectoren moeten worden aangetrokken en bovenal moet de rol van 'regisseur' IWA veranderen. “De meer dan 13.000 leden komen uit alle landen en vertegenwoordigen alle disciplines. Maar kijk eens naar hun culturele achtergrond. Uit onderzoek van KWR en IWA blijkt dat de helft van de leden uit Angelsaksische landen komt. We praten met z'n allen over innovatie, maar zetten Azië, Zuid-Amerika en Afrika buitenspel. Daarnaast zitten relatief veel wetenschappers aan tafel en weinig leden vanuit de nutsbedrijven, de (rijks)overheid en maatschappelijke instellingen. Om te komen tot een (Water) Resource Efficient Society kunnen we niet op dezelfde voet doorgaan. Dát is onze 'Higgs', daar moeten we aandacht voor vragen”, concludeert Van Vierssen. **zie ook de column op pagina 20**

Prijs voor Waternet

Tijdens het IWA-congres in Busan ontving Jan Peter van der Hoek (Waternet) de IWA Sustainability Award uit handen van IWA-voorzitter Glen Daigger. Van der Hoek kreeg deze internationaal hoog gewaardeerde prijs voor een artikel waarin hij beschrijft hoe Waternet werkt aan een duurzame watercyclus door energie uit water te benutten.

Wim van Vierssen en Bjornar Eikebrokk van SINTEF (Noorwegen) die kort daarvoor afspraken rond de uitwisseling van kennis, ervaring en netwerken aan de watersector en het publiek ondertekenden.

KWR presenteerde op het IWA-congres Watershare: een initiatief tot uitwisseling van kennis, ervaring en netwerken door kennisinstututen uit de hele wereld aan de watersector en het publiek, met als doel het bevorderen van een gezonde en duurzame samenleving. Enkele van de instrumenten van Watershare zijn de 'Zoethouder', duurzame levering van zoet water in een zoute omgeving, en de stadsblauwdruk, die toont wat steden op het gebied van water goed en fout doen, zodat ze elkaars prestaties kunnen vergelijken.